

1. בראשית פרק כז (ט) לך נא אל הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים טובים ואעשה אתם מטעמים לאביך : כאשר

אהב

2. פרקי דרבי אליעזר (היגור) - "חורב" פרק לא הגיע ליל יום טוב הפסח וקרא יצחק לעשו בנו הגדול ואמ' בני הלילה הזה העליונים אומרים שירה, הלילה הזה אוצרות טללים נפתחים, היום הזה ברכת טללים, עשה לי מטעמים, עד שאני חי אברכה, ורוח הקדש משיבה אותו ואומר אל תלחם את לחם רע עין, הלך להביא ונתעכב שם, אמרה רבקה אל יעקב בני הלילה הזה אוצרות טללים נפתחים, הלילה הזה העליונים אומרים שירה, עשה מטעמים לאביך ויאכל עד שהוא בעודו חי יברכה והוא שהוא בקי בתורה פחד לבו על קללת אביו, אמרה לו אמו אם ברכה עליך ועל זרעך, ואם קללה עלי ועל נפשי, שנ' ותאמר לו אמו עלי קללתך בני, הלך והביא שני גדיי עזים, וכי שני גדיי עזים היה מאכלו של יצחק אלא להקריב אחד קרבן פסחים, ואחד עשה מטעמים, והביא לאביו אמ' לו קום נא שבא ואכלה ואמ' יצחק הקול קול יעקב, יעקב בייחוד השם, הקול קול יעקב, יעקב בהגיון תורה, והידים ידי עשו בכל שפיכות דמים ובכל מות רע, ולא עוד אלא כשמכריזין בשמים הקול קול יעקב השמים רועשין, וכשהם מכריזין בתחנונים הקול קול יעקב, וכל מי שהוא שומע ועושה חלקו עם הידים ידי עשו, ר' יהודה אומ' עשרה ברכות בירך יצחק את יעקב על טלי השמים ועל דגן

3. רש"י בראשית פרק כז שני גדיי עזים - וכי שני גדיי עזים היה מאכלו של יצחק, אלא האחד הקריב לפסחו והאחד עשה מטעמים. בפרקי דרבי אליעזר (פרק לב): כאשר אהב - כי טעם הגדי כטעם הצבי:

4. האמונה והבטחון לרמב"ן פרק טו וברכו בטל וברוב דגן ותירוש. ולמה לא ברכו לבביות, במטר וביצהר שאותו זמן פסח היה, כמו שנראה ממה שאמרו⁶⁵ בענין שני גדיי עזים שהאחד הקריב פסח והאחד עשה מטעמים. ובפסח הוא זמן הזכרת הטל, ועל כן ברכו לבביות, בטל ולא במטר. וכן ברכו ברוב דגן, לפי שבפסח העולם נדון על התבואה⁶⁶, וכן ברכו בתירוש לפי שעתידין ישראל לשתות ד' כוסות של יין בפסח. ולא ברכו ביצהר שהוא בא מפירות האילן, שזמן דינו בעצרת⁶⁶, ואין לו טעם בפסח.

5. שר"ת דברי יציב חלק אורח חיים סימן רכד ד) ובזה אפשר לומר ביצחק שאמר [בראשית כ"ז ג'] וצודה לי ציד וגו', שאמר לו להביא צבי, עיי"ש ברש"י ובמ"ש שם [פסוק ט'] ואשר אהב כי טעם הגדי כטעם הצבי. ושם ברש"י מפרקי דר"א, והוא בפרק ל"ב, שני גדיי עזים אחד לפסח ואחד למטעמים, וצ"ב דהרי יצחק לא נתכוין לפסח שהרי חשב שזה צבי ואינו ראוי לפסח וא"כ איך ייד"ח, ואפי' אם מצות אצ"כ מ"מ בכה"ג דחשב שהוא צבי שאינו ראוי ללל לפסח הוי כסבר שהוא בשר ואכל מצה, ולא יצא, ועיין ב"י אר"ח סי' תע"ה.

וגם יל"ע דאם פסח בעי שליחות ומעכב, עיין מ"ח סוף מצוה ה', איך יצא יד"ח. אך י"ל כיון דבעי עבודה בבכורות ויעקב הוא הבכור ויצחק לא ידע מזה, הוי כאומדנא דמוכח דשליחות עשו בטעות ויעקב הוא השליח. וז"ש שם [פסוק א'] ויקרא את עשו בנו הגדול, ועיי"ש באוה"ח הק', ולדרכנו היינו שסיבת קריאתו לעשו בנו מחמת שחשב שהוא הגדול, ולכן לא פסול מחסרון שליחות ודו"ק.

ולענין שלא למנויו, לפי פשטות הסוגיא בנדרים דף ל"ו ע"א נראה להדיא דתליא אי שה לבית אבות דאורייתא, דאם הוא מן התורה שפיר מפריש על חבירו, ועיין מנחת סולת מצוה ה' אות ג', ושפיר י"ל דרבקה סברה כן וציותה ליעקב להביא פסח עבור יצחק ודו"ק.

ובאמת יל"ע בהא דיומא כ"ח ע"ב דקיימו האבות התורה עד שלא נתנה, דאפשר שרק במצות דיחיד, אבל מצות שבצבור אולי לא קיימו, ולא הקריבו קרבנות צבור. ומכ"ש בפסח שנשחט בג' כיתות ובעינן קהל ועדה וישראל, עיין פסחים ס"ד ע"ב, וברמב"ם פ"א מק"פ ה"ט והי"א שבפחות מנ' אין שוחטין ועיין כס"מ שם, ואפשר דבדליכא רק יחיד או יחידים מעכב ודו"ק. ועיין בקרית ספר שמה אזהרת רנ"ה שכתב דבדיעבד אם שחטו בבית אחת כשר, ועשאו לדין אחד עם הן דפחות מנ', ומשמע שרק בכה"ג אינו מעכב. ואח"כ ראיתי בדבר בעתו על מס' פסחים בסופו בהל' ק"פ אות ח', שתמה על הרמב"ם דלדידיה היה פשוט דאפי' בפחות מנ' כשר עיי"ש. אך באמת לא נזכר ברמב"ם רק פחות מנ', ואפשר דעכ"פ עדה בעי, ועיין ירושלמי שם בפרק תמיד נשחט הל' ה' וכן בתוספתא פסחים פ"ח הל' ח' דגם פסח מצרים היה נשחט בג' כיתות עיי"ש. ולענ"ד דמה דבעינן שנה עליו הכתוב לעכב ל"ש במה שנוגע לעיקר חיוב הקרבן, דהתורה חייבה הק"פ דייקא באופן ושחטו וגו' קהל עדת ישראל, ואי ליכא לא חייבה, ורק אי איכא קהל נעדה וישראל והיו בבית אחת בזה בעינן שינה לעכב, אבל בלא היה קהל כלל לא חייבה תורה להביא קרבן ודו"ק כי זה עמוק ואמת לפענ"ד.

ועל"פ כיון דבעי קהל, וגם אינו נקרב בבמת יחיד, ועיין מגילה ט' ע"ב וזבחים ק"ח ע"א, אפשר דלא הקריבו האבות כלל, ועיי"ש בפרקי דר"א בהרד"ל אות מ"ד שרק לזכר. ויתכן שציוה צודה לי וגו', שיביא לו בשר צבי לשמחת יו"ט, ולהנ"ל שגם בבשר חיה יוצא חובת ושמחת בחגך דהוי עכ"פ בשר המשמח.

ובזה אפשר לפרש המשך הפסוקים, ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות, וסומא פסול לשחיטה ולעבודה, וכן שהיה זקן וידיו מרתתות, ואי אפשר לו בעצמו לעשות העבודה ולהקריב פסח או שלמי שמחה, ולזה ויקרא לעשו בנו הגדול וגו', שלהקריב פסח עבורו לא רצה לשלחו שחשדו דאינו ראוי ל"כ לעבודה, וכדחזינן שהוצרך להזהירו שלא יאכילנו נבילות [ב"ר ס"ה י"ג וברש"י שם פסוק ג'], ומ"מ לשחוט עבורו צבי בשביל שמחת יו"ט ע"ז ציוהו וסמך עליו. ולזה אמר לו רק אל תאכילני נבילה, היינו שיהיה חולין כשרים ולא קדשים.

ולזה ורבקה שמעת וגו', היינו ששמעה התנצלות יצחק שאמר לו רק הביאה לי ציד וגו', וכיון שידעה האמת שיעקב הוא הבכור וראוי לעבודה, ציותה עליו שיקח ב' גדיי עזים שיהיו קדשים, או לפסח לפמ"ש בפרקי דר"א, או לשלמי שמחה דעיקר המצוה

שיהיה קדשים דילפינו מוזבחת שלמים וכנ"ל. ואולי בזה היו מחולקים, שרבה סברה שאינם יוצאים ידי שמחה אלא בדאוי לחגיגה דייקא וכהברייתא בחגיגה שם, ולא כרב אשי משום דבעינן דבר המשמח ודו"ק.
 וזה שנאמר [שם פס' ל"ד - ל"ו] כשמע עשו וגו' ויצעק צעקה גדולה וגו' ויעקבני זה פעמים את בכרתי לקח והנה עתה לקח ברכתי וגו', את בכרתי לקח ומזה נסתובב עתה אשר לקח ברכתי, שכיון שנעשה בכור והוא הוא הראוי לעבודה הוה כאומדנא דמוכח שאביו מסכים על ידו שהוא יביא קדשים דייקא עבורו וכנ"ל, ולזה לקח ברכתי ודו"ק.

6.רמב"ם הלכות קרבן פסח פרק ב הלכה ב ששחט את הפסח לעצמו כשר, והוא שיהיה ראוי לאכול את כולו, ומשתדלין שלא ישחט לכתחלה על יחיד שנאמר **יעשו אותו**

7.רמב"ם הלכות קרבן פסח פרק ח הלכה ג מצוה מן המובחר לאכול בשר הפסח אכילת שובע, לפיכך אם הקריב שלמי חגיגה בארבעה עשר, אוכל מהן תחילה ואחר כך אוכל בשר הפסח כדי לשובע ממנו, ואם לא אכל אלא כזית יצא ידי חובתו, וכן אכילת בשר פסח שני בלילי חמשה עשר לחדש אייר מצות עשה, שנאמר בו על מצות ומרורים יאכלוהו.

8.רמב"ם הלכות קרבן פסח פרק א הלכה ג אין שוחטין את הפסח אלא בעזרה כשאר הקדשים, אף בשעת היתר הבמות לא היו מקריבין את הפסח בבמת יחיד, וכל המקריב את הפסח בבמת יחיד לוקה, שנאמר לא תוכל לזבוח את הפסח באחד שעריך, מפי השמועה למדו שזו אזהרה לשוחט בבמת יחיד אפילו בשעת היתר הבמות.
משנה למלך הלכות קרבן פסח פרק א הלכה ג אף בשעת היתר הבמות כו'. ראיתי לבאר קצת דיני הבמות בין במת ציבור בין במת יחיד. דע דאליבא דכ"ע ציבור לא הקריבו בבמת יחיד וזה מוסכם מהכל וכן יחיד לא הקריב בבמת ציבור.... ודע דקרבן פסח קרבן ציבור הוי וקרב בגלגל בבמת ציבור דהכי כתיב ויעשו בני ישראל את הפסח בגלגל אך אני מסתפק בפסח שני דאי הוי קרבן יחיד אינו קרב אפי' בבמת ציבור משום דהוי חובה.

9.חידושי הריטב"א מסכת קידושין דף מא עמוד ב הניחא לרבי יהושע בן קרחה. ילפינן שפיר שליחות בשחיטת פסחים. אלא לרבי יונתן מאי איכא למימר דתניא רבי יונתן אומר כו' עד מלמד שכל ישראל יוצאין בפסח אחד. והא דתנן התם (פסחים ס"ד א') שהפסח נשחט בשלש כתות ונפקא לן מדכתיב קהל עדת ישראל קהל עדת ישראל, ההיא אפילו לרבי יונתן היא ולמצוה ומכל מקום יוצאין הן בפסח אחד

10.רמב"ם הלכות קרבן פסח פרק א הלכה ט הפסח נשחט בשלש כתות, שנאמר ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל, קהל, ועדה, וישראל, ואין פוחתין משלשים בני אדם בכל כת וכת.
 הלכה י היו הכל חמשים, נכנסים בתחלה שלשים ושוחטין, ויוצאים עשרה ונכנסין עשרה, ויוצאין עשרה ונכנסין עשרה.

הלכה יא היו פחות מחמשים אין שוחטין את הפסח לכתחלה [ואם שחטו כשר], ואם שחטו כולן בבת אחת כשר, כיצד נשחט, נכנסה הכת הראשונה עד שתתמלא העזרה ונועלין דלתות העזרה ומתחילין לשחוט את פסחיהן, וכל זמן שהן שוחטין ומקריבין קוראים הלויים את ההלל, אם גמרו ההלל ועדיין לא שלמה הכת מלהקריב, שונים, ואם שנו ולא שלמו להקריב משלשין, ומעולם לא שלשו.
אור שמח ואם שחטו כולן בבת אחת כו': נ"ב קדושין (דף מ"א ע"ב) מנין שכל ישראל יוצאין בפסח אחד וצ"ל בכת אחת: